

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

AFRIKAANS HUISTAAL V3

FEBRUARIE/MAART 2018

PUNTE: 100

TYD: 2½ uur

Hierdie vraestel bestaan uit 6 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit TWEE afdelings:
AFDELING A: Opstel (50)
AFDELING B: Langer Transaksionele Tekste (2 x 25) (50)
2. Beantwoord EEN vraag in AFDELING A en TWEE vrae in AFDELING B.
3. Skryf in die taal waarin jy geassesseer word.
4. Begin ELKE afdeling op 'n NUWE bladsy.
5. Jy moet jou werk beplan (bv. 'n breinkaart/diagram/vloediagram/kernwoorde, ens.), redigeer en proeflees. Die beplanning moet VOOR die finale produk gedoen word.
6. Alle beplanning moet duidelik aangedui word en daarna netjies deurgehaal word.
7. Jy moet jou tyd soos volg bestee:
AFDELING A: ongeveer 80 minute
AFDELING B: ongeveer 70 (2 x 35) minute
8. Nommer elke skryfstuk korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
9. Die titel/opskrif word NIE in aanmerking geneem wanneer die woorde getel word NIE.
10. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: OPSTEL**VRAAG 1**

Kies EEN van die volgende onderwerpe en skryf 'n OPSTEL van 400–450 woorde. Skryf die nommer van jou opstel neer.

1.1 **Dit sal ek beslis nie mis nie.** [50]

1.2 **In die kollig** [50]

1.3 Van alle waardes wat die mens behoort te hê, is respek die belangrikste! [50]

1.4

Ons taal het in dié grond geweek
Oor baie dae, baie nagte,
soos in die winter reën

[Bron: Mure, WEG Louw]

 [50]

1.5 **Die lekkerste lekker** [50]

1.6 Bestudeer die prente hieronder en skryf 'n OPSTEL oor EEN. Skep jou eie titel. Skryf die nommer en jou eie titel neer.

1.6.1

[Bron: <http://unswoc.org/wordpress>]

[50]

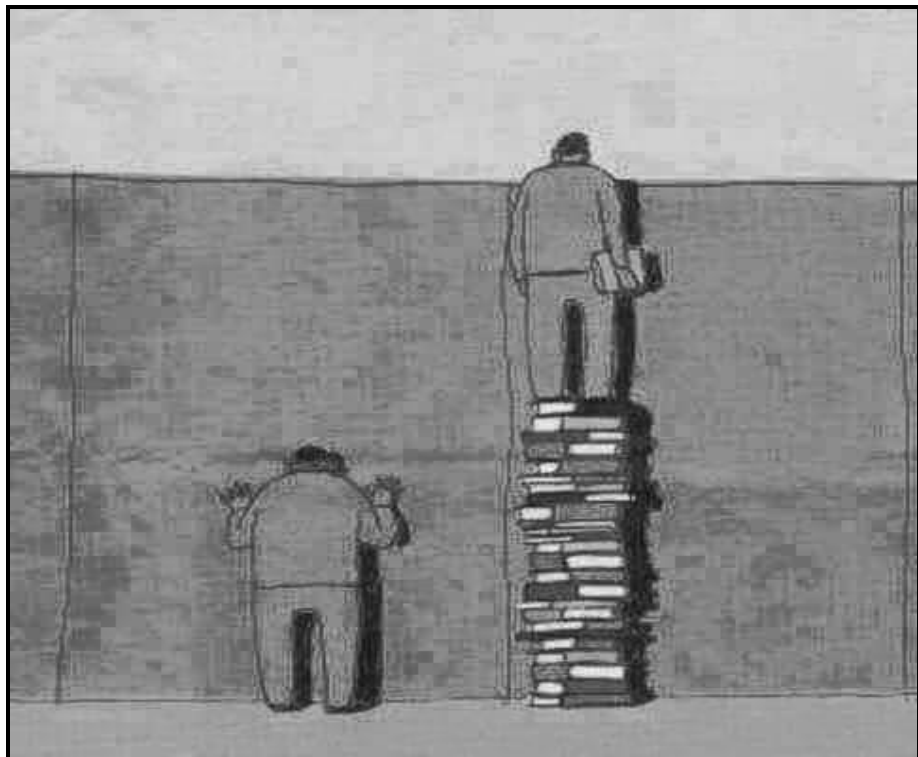
1.6.2

[Bron: <http://www.sarahjennings/files/wordpress.com>]

[50]

1.6.3

[Bron: <https://www.facebook.com/hastagshare/photos>]

[50]

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B: TRANSAKSIONELE TEKSTE**VRAAG 2**

Kies TWEE van die volgende onderwerpe en skryf 180–200 woorde oor elk. Skryf elke keer die nommer van die teks neer.

2.1 INFORMELE BRIEF: VRIENDSKAPLIKE BRIEF

'n Familielid wat ver van jou af bly, het jou 'n groot guns bewys deur jou eksamennotas wat jy by hul huis vergeet het, vir jou per pos aan te stuur.

Skryf 'n VRIENDSKAPLIKE BRIEF aan die familielid waarin jy hom/haar vir die moeite bedank. [25]

2.2 HULDEBLYK

Jou gunstelingneef/-niggie is onlangs onverwags oorlede. Jy sal hom/haar altyd onthou vir sy/haar positiewe gesindheid.

Skryf 'n HULDEBLYK om sy/haar nagedagtenis tydens die begrafnisdiens te eer. [25]

2.3 RESENSIE

Jy het 'n vertoning van 'n nuwe Afrikaanse film, wat oor 'n morele (of sosiale) kwessie handel, bygewoon.

Skryf 'n RESENSIE vir die tienerbylaag van 'n koerant. [25]

2.4 FORMELE BRIEF: AANSOEK

Jy doen aansoek om 'n gratis stalletjie by die maandelikse vlooiemark/markdag in jou omgewing te kry. Jy beplan om die wins aan die plaaslike kindershuis te skenk.

Skryf die AANSOEKBRIEF aan die voorsitter van die vlooiemark/markdag. [25]

2.5 DIALOOG

Die eksamentoetsighouer het jou beste vriend(-in) betrap toe hy/sy oneerlik in die eksamen was.

Skryf die DIALOOG wat ná afloop van die eksamen tussen jou en jou vriend(-in) plaasgevind het. [25]

2.6 FORMELE TOESPRAAK

Jy is die skole se verteenwoordiger in die plaaslike toerismeraad en word gevra om by die jaarlikse streekskonferensie die konferensiegangers toe te spreek. Jou onderwerp is:

Jongmense, hul gemeenskap en toerisme

Skryf jou TOESPRAAK.

[25]

TOTAAL AFDELING B: 50
GROOTTOTAAL: 100

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

AFRIKAANS HUISTAAL V3

FEBRUARIE/MAART 2018

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 100

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 12 bladsye.

ALGEMENE ASSESSERINGSRIGLYNE

AFDELING A: OPSTEL

AFDELING A word volgens die rubriek uit 50 geassesseer. Die kandidaat mag slegs oor EEN onderwerp of prikkel skryf. Hy/sy mag enige soort opstel, toepaslik volgens hoe hy/sy die onderwerp interpreteer, skryf. Slegs die finale poging word nagesien. Indien dit onduidelik is wat die finale poging is, word die eerste opstel nagesien.

NASIENRIGLYNE

Dui aan die einde van die opstel die punte soos volg aan:

Voorbeeld:

Inhoud:

I = Kh = 22

Taal, styl en redigering:

T = KI = 10

Struktuur:

S = K = 4

Skryf dan die totaal van die opstel aan die regterkant (onder die opstel).

36

Dra die punt uit 50 oor na die BEGIN van die opstel (behoort by die beplanningsgedeelte te wees).

DIE FORMAAT VAN DIE OPSTEL

- **Inleiding:** Dit is gewoonlik een paragraaf waarin die onderwerp bekendgestel word. Dit behoort treffend, relevant, saaklik en kort te wees.
- **Liggaam:** Dit is verskeie paragrawe waarvan die eerste sinne gewoonlik die hoofgedagte bevat. Die daaropvolgende sinne is ter ondersteuning van die hoofgedagtes en is menings van die skrywer. Die laaste sinne bevat gewoonlik die samevatting van die hoofgedagte.
- **Slot:** Dit is die laaste paragraaf wat die opsomming van die skrywer se mening of sy/haar standpunt insluit. In die geval van 'n verhalende, beskrywende en bespiegelende opstel vat die slot die opstel saam, terwyl 'n argumenterende en beredeneerde opstel se slot die skrywer se finale standpunt/mening weerspieël.

VRAAG 1**RIGLYNE**

Assesseer die opstel, sonder vooroordeel, vanuit die kandidaat se oogpunt en volgens sy/haar interpretasie. Hierdie moontlikhede (onderstaande memorandum) mag nie as bindend beskou word nie. Die kandidaat bied dus enige soort opstel aan, soos **byvoorbeeld**:

1.1 Dít sal ek beslis nie mis nie.

Die kandidaat kan die opstel as 'n **verhalende** opstel oor 'n spesiale funksie/konsert/geleentheid wat hy/sy nie sou wou misloop nie, aanbied. 'n Verhaal kan ook aangebied word oor 'n insident wat baie sleg afgeloop het, iets waaraan die kandidaat nie herinner wil word nie. As 'n **beskrywende** opstel kan die fokus val op mense, emosies, insidente wat die kandidaat graag sal wil vergeet. As **argumenterende/beredeneerde** opstel kan die kandidaat argumente of redes aanvoer oor die noodsaaklikheid van negatiewe ervarings, mislukkings, teleurstellings en konflik, waaraan hy/sy nie graag herinner wil word nie, maar tog nodig gehad het om te kan groei. As **bespiegelende opstel** kan 'n kandidaat besin oor die besluit om slegte ervarings agter te laat.

[50]**1.2 In die kollig**

Indien die kandidaat die opstel as 'n **verhalende** opstel aanbied, sal die kandidaat vertel hoe die individu daarin geslaag het om sy/haar oomblikke in die kollig te geniet./hoe hy/sy in die kollig beland het. Die kandidaat kan in 'n **beskrywende** opstel fokus op gevoelens wat deur die kollig meegebring word en/of op insidente wat lewe in die kollig positief/negatief maak. Indien die kandidaat 'n **argumenterende of beredeneerde** opstel aanbied, moet die kandidaat kyk na die positiewe of negatiewe van 'n goeie selfbeeld/narsisme en as **bespiegelende** opstel kan die karaktereienskappe van narsiste/voor- en/of nadele van 'n lewe in die kollig onder die loep kom.

[50]**1.3 Van alle waardes wat die mens behoort te hê, is respek die belangrikste!**

Hierdie onderwerp kan lei tot verskeie interpretasies wat onder andere **verhalend, bespiegelend of argumenterend** kan wees. 'n **Verhaal** sal op hierdie onderwerp as tema of lewensles fokus na aanleiding van 'n bepaalde gebeurtenis. By 'n **bespiegelende** interpretasie kan die kandidaat verskillende waardes teen mekaar opweeg./besin oor die belangrikheid van respek in ons samelewing. In 'n **argumenterende** opstel kan die kandidaat argumenteer dat enige ander waarde belangriker is.

[50]**1.4 Ons taal het in dié grond geweek ...**

Die onderwerp vra vir 'n opstel wat sal handel oor een of ander aspek van Afrikaans as taal. In 'n **beskrywende opstel** kan die kandidaat fokus op interessante woorde./gebruik van woorde./insidente a.g.v. taal. In 'n **verhalende opstel** kan die kandidaat vertel hoe hy/sy geleer het om waardering vir die taal te ontwikkel./hoe Afrikaans ontwikkel het. In 'n **bespiegelende opstel** kan die kandidaat besin oor die mooiste woorde in Afrikaans./die waarde van Afrikaans in die nuwe Suid-Afrika./oor die gevare wat die taal tans bedreig. In 'n **argumenterende/beredeneerde opstel** kan die kandidaat skryf oor die stryd om die behoud van Afrikaans en /of die toekoms van Afrikaans.

[50]

1.5 Die lekkerste lekker

Indien die kandidaat die opstel as 'n **verhalende** opstel aanbied, kan hy/sy vertel wat hy/sy ervaar het as die lekkerste lekker: dit kan slegs een insident/saak wees, of die opstel kan op verskillende goed fokus. In 'n **beskrywende opstel** kan die kandidaat verskillende goed/sake/insidente/woorde/mense wat vir hom/haar groot lekkerte veroorsaak het, beskryf. In 'n **argumenterende/beredeneerde** opstel moet die kandidaat redeneer oor die meriete van lekker goed/lekker insidente/boeke ens. teenoor negatiewe goed. Hy/Sy kan ook redeneer oor die voor- en/of nadele verbonde aan lekker dinge. In 'n **bespiegelende opstel** kan/mag die kandidaat lewensvraagstukke wat met vreugdes/blydschap/sukses/ens. verband hou, bepeins.

[50]**1.6.1 Oupa en Ouma/Twee ouer mense**

Interpretasies kan lei tot **beskrywende**, **verhalende** of selfs **bespiegelende** opstelle, bv. 'n **beskrywing** van die verhouding tussen die oupa en ouma./van die invloed wat grootouers op kinders het. 'n **Verhaal** kan handel oor alles wat by die oupa en ouma/ouer mense/gebeur het./hoe die een weggeval en die ander moes leer om alleen voort te gaan. Hierdie onderwerp kan ook **bespiegel** of daar in die ouderdom steeds vreugde te vind is. In 'n **argumenterende opstel** kan geargumenteer word dat kinders vir die versorging van hulle bejaarde ouers verantwoordelik is.

[50]**1.6.2 Die blom wat deur die beton groei**

'n **Verhalende opstel** kan 'n storie vertel van geluk wat oor 'n lang tyd gekom het of van die einde van 'n tydperk van swaarkry. **Beskrywend of bespiegelend** kan daar gekyk word na die kontras of ironie in die uitbeelding, van die blom se groei as teken van hoop ten spyte van seer of hindernisse in die lewe. Kandidate kan **argumenteer of redeneer** of die blom die reg het om hier oor te neem of liewers uitgespit moet word.

[50]**1.6.3 Die man wat op boeke staan**

Hierdie onderwerp kan lei tot **verhalende**, **bespiegelende**, **beskrywende**, **beredeneerde** en **argumenterende** opstelle. 'n **Verhaal** kan handel oor twee mans wat vasgevang is en plan gemaak het om uitkoms te vind. As **bespiegelende** opstel kan die kandidaat die waarde van boeke en lees ondersoek. Lees/Leeservarings/Lesers kan **beskryf** word. Die kandidaat kan ook **beredeneer/argumenteer** waarom lees horisonne verbreed en die mens 'n voorsprong bo ander bied.

[50]

SOORTE OPSTELLE:**VERHALENDE OPSTEL**

Dit is 'n interessante vertelling van 'n storie/gebeurtenis(-se) (gewoonlik uit die verlede). Dit kan vanuit enige perspektief geskryf word.

Hou die volgende in gedagte:

- Dit handel oor iets wat gebeur het en vertel word ('n storie of gebeurtenis).
- 'n Sterk oortuigende storielyn ontwikkel logies en die verhaal oortuig.
- Dit is opreg en met entoesiasme geskryf.
- Die inhoud is boeiend en interessant, dit oortuig en ontwikkel logies, daarom is die inhoud samehangend.
- Die verhaal word uit eie ervaring geskryf, maar kan fiktief wees.
- Karakterisering oortuig en die agtergrond/atmosfeer is geslaagd.
- 'n Treffende inleiding wat die leser boei, word aangebied.
- 'n Verrassende slot rond die inhoud af.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.
- Dit gebruik gewoonlik die verlede tyd.

BESKRYWENDE OPSTEL

Die skrywer beskryf iets/iemand soos hy/sy dit ervaar (dis moeilik om iets te beskryf wat nie eerstehands ervaar is nie) en stel die leser in staat om die onderwerp wat beskryf word, net so lewendig soos hy/sy te beleef.

Hou die volgende in gedagte:

- Waarnemings met al vyf sintuie en 'n goeie woordeskat word vereis.
- Insig, begrip, 'n eie belewing en sinvolheid geniet aandag (dit is meer as net die opnoem van waarnemings).
- Tekste kan varieer van meer realisties tot 'n verdieping in die aanbieding.
- Eie gevoelens oor dit wat beskryf word, kan gegee word.
- Plekke en gebeure word presies en akkuraat beskryf.
- Karakters moet lewensgetrou wees: innerlik en uiterlik.
- Beeldspraak, idioome en spreekwoorde word oorspronklik aangewend.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.
- Beskrywing het atmosfeer en stemming ten doel: dit word gedoen deur die konnotasie en nie die denotasie van woorde nie.
- Stylfigure kan gebruik word.

BEREDENEERDE OPSTEL

Dis objektief en probeer om 'n gebalanseerde gesigspunt van beide kante van 'n argument te gee. Die skrywer oorweeg verskeie aspekte van die onderwerp onder bespreking en bied teenstellende menings onpartydig aan. Die skrywer mag tot 'n spesifieke gevolgtrekking aan die einde van die opstel kom, maar die argumente vir en teen die onderwerp moet goed gebalanseerd en duidelik ontleed wees in die ontwikkeling van die opstel.

Hou die volgende in gedagte:

- Die opstel handel oor 'n onderwerp waarvoor standpunt, alreeds tydens die inleiding, ingeneem word.
- BEIDE kante van die argument moet beredeneer word.

- Die inhoud oortuig en ontwikkel logies en helder.
- Dit bevat goed gemotiveerde en ondersteunende stellings.
- 'n Gevolgtrekking word in die slotparagraaf, wat aansluit by die inleiding, gemaak. Die slot gee 'n sterk aanduiding van die skrywer se mening.
- Die leser word deur die skrywer se standpunt oortuig.
- Oorredende en emotiewe taalgebruik kom voor.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.
- Hoewel objektief, kan die skrywer ook persoonlik raak.

BESPIEGELENDEN OPSTEL

Die skrywer oorweeg/deurdink 'n idee/lewenswaarheid en gee sy/haar emosionele reaksies en gevoelens weer. Dit bespiegel oor 'n droom of wense/moontlikhede.

Hou die volgende in gedagte:

- Die probleem, situasie, saak, onderwerp word omskryf.
- Die onderwerp word bepeins, oordink: verskillende opsies word teen mekaar opgeweeg.
- Dis persoonlik van aard.
- Daar is 'n definitiewe struktuur, maar 'n gevolgtrekking is nie nodig nie.
- Dit hoef nie 'n gebalanseerde bespreking te bied nie – dit kan humoristies of ernstig geskryf word.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.

ARGUMENTERENDE OPSTEL

Die skrywer het 'n spesifieke mening en argumenteer daarvoor om sy/haar standpunt te motiveer.

Hou die volgende in gedagte:

- Dit is subjektief en definitiewe menings moet gestel word.
- 'n Eie mening word op 'n baie oorspronklike en treffende manier gegee.
- 'n Reeks argumente om perspektief te motiveer, word gegee.
- Verdediging of aanval van 'n saak word enduit volgehou.
- 'n Verskeidenheid stylfigure en oorredingstegnieke kan gebruik word.
- Sterk gevoelstaal wat emosioneel is, maar nie kru taal nie, kan gebruik word.
- Daar moet 'n duidelike en oortuigende slot wees.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B: TRANSAKSIONELE TEKSTE

AFDELING B word volgens die rubriek uit 25 geassesseer. Slegs TWEE tekste word nagesien. Indien dit onduidelik is wat die finale poging is, word die eerste teks nagesien.

RIGLYNE

Dui aan die einde van die skryfstuk die punte soos volg aan:

Voorbeeld:

Inhoud, beplanning en formaat:

I = K = 10

Taal, styl en redigering:

T = G = 6

Skryf dan die totaal van die skryfstuk aan die regterkant (onder die teks).

16

Dra die punt uit 25 oor na die BEGIN van die skryfstuk (behoort by die beplanningsgedeelte te wees).

VRAAG 2

Kies TWEE van die volgende opdragte en skryf skryfstukke van 180–200 woorde elk.

2.1 INFORMELE BRIEF: VRIENDSKAPLIKE BRIEF

Hierdie brief word aan 'n familielid van die skrywer gerig en is 'n dankiesê vir die moeite gedoen om die notas per pos aan te stuur. Die briëfskrywer behoort te verwys na die belangrikheid van die eksamennotas, die rede hoekom dit daar agtergebly het en die manier waarop dit by die skrywer uitgekom het.

Hou in gedagte:

- Die formaat is informeel.
- Daar moet 'n adres van die afsender, datum, 'n aanhef, 'n inleiding en 'n gepaste afsluiting wees.
- Die inhoud moet handel oor die hulp wat ontvang is.
- Die styl is logies en volgens 'n spesifieke doel.
- Die struktuur moet goeie paragraafbou insluit.
- Eenvoudige, beskrywende taal is nodig.
- Die hele skryfstuk moet aan die vereistes vir die skryf van 'n informele brief voldoen.
- Die brief moet informeel afgesluit word, gevolg deur die skrywer se naam.

[25]

2.2 HULDEBLYK

Bring hulde aan 'n gestorwe neef/niggie.

Hou die volgende in gedagte:

- Die oorledene se naam en van, adres en ouderdom, datum van afsterwe, die plek waar die persoon oorlede is en die oorsaak van dood behoort gegee te word.
- Prestasies, hoogtepunte uit die oorledene se lewe en gemeenskapsbetrokkenheid kan ingesluit word.
- Die fokus behoort te wees op die positiewe gesindheid van die neef/niggie/wat die neef/niggie vir die skrywer beteken het.
- Gebeurtenisse/staaltjies/persoonlike herinneringe behoort ingesluit te wees en moet kan bydra/behoort by te dra tot die vertroosting van die familie.

- Moet waarderend wees.
- Iets persoonliks, soos 'n gedig, kan bygevoeg word.
- Taal, styl en register is formeel, opreg en uit die hart.
- Spreker kan eufemismes gebruik.

[25]

2.3 RESENSIE

Die resensie handel oor 'n nuwe Afrikaanse film wat oor 'n morele (of sosiale) kwessie handel. Die resensent fokus op aspekte wat belangrik is: o.a. milieu, intrige, karakterisering, hoofkarakters/filmsterre, fotografie, musiek. Die resensent moet 'n waardeoordeel oor die flik uitspreek.

Hou in gedagte:

- Die detail van die flik soos vereis in resensies.
- Die formaat van die resensie moet in ag geneem word.
- Die resensent moet 'n evaluering van die flik met die oog op tieners se voorkeure/afkeure aanbied.
- Register kan informeel wees om te pas by die leesgehoor.
- Dit is die respons van die resensent en gewoonlik subjektief.
- Dit gee al die toepaslike feite wat die leser nodig mag kry.

[25]

2.4 FORMELE BRIEF: AANSOEK

Hierdie formele brief word aan die voorsitter van die vlooiemark gerig. Daar word aansoek gedoen om 'n stalletjie by die maandelikse vlooiemark/markdag en die wins sal aan die plaaslike kindershuis geskenk word.

Hou in gedagte:

- Die formaat is formeel.
- Daar moet twee adresse, 'n aanhef, 'n inhoudsopskrif en 'n gepaste afsluiting wees.
- Die inhoud moet handel oor die aansoek om 'n stalletjie te verkry ten einde die winste aan die plaaslike kindershuis te skenk.
- Die styl is saaklik, maar hoflik.
- Die struktuur moet goeie paragraafbou insluit.
- Eenvoudige, direkte taal is nodig, maar in 'n formele register.
- Die hele skryfstuk moet aan die vereistes vir die skryf van 'n formele brief voldoen.
- Die brief moet formeel afgesluit word en die skrywer se titel, voorletters en van moet gegee word.

[25]

2.5 DIALOOG

Die gesprek vind plaas tussen twee vriende oor een van die vriende se oneerlikheid tydens die afgelope eksamen. Die gesprek behoort 'n ernstige ondertoon te bevat; konflik kan ter sprake kom.

Hou in gedagte:

- Twee mense voer 'n gesprek.
- Spreekbeurte vind plaas in die orde waarin die gesprek gevoer word en vanuit die spreker se perspektief.
- Elke nuwe spreekbeurt word op 'n volgende reël geskryf.
- Gebruik 'n dubbelpunt na die naam van elke spreker.

- Ekstra inligting word tussen hakies, voordat die spreker praat, aangedui, bv. Piet: (apologeties) of Piet (apologeties):
- 'n Scenario kan geskep word voordat die dialoog geskryf word.

[25]

2.6 **FORMELE TOESPRAAK**

Die leerder spreek die konferensiegangers by die toerismekonferensie toe. Die toespraak se kern moet handel oor jongmense van die gemeenskap se rol met betrekking tot die bevordering van toerisme. Die inhoud behoort positief te wees.

Hou in gedagte:

- By hierdie toespraak moet die gehoor formeel gegroet word: Geagte Voorsitter/ Geagte Dames en Here
- Die styl moet pas by die geleentheid en die gehoor.
- Skryf weldeurdagte idees en vermy clichés.
- Gebruik kort sinne met eenvoudige idees en bekende voorbeelde.
- Die inleiding moet die gehoor se aandag prikkel.
- Die inhoud van die toespraak moet in paragrawe aangebied word.
- Die slot moet die gehoor tot nadenke stem.

[25]

TOTAAL AFDELING B: 50
GROOTTOTAAL: 100

LET WEL:

- Gebruik altyd die rubriek by die nasien van die opstel (Vraestel 3, AFDELING A).
- Punte van 0–50 is in VYF hoofvlakomskrywings verdeel.
- Die kriteria vir Inhoud, Taal en Styl is verder in elk van die vyf vlakomskrywings in 'n hoë- en laevlaksubkategorie verdeel, met die toepaslike verspreiding van punte en die omskrywings.
- Struktuur word nie deur die verdeling in 'n hoë en lae vlak beïnvloed nie.

ASSESSERINGSRUBRIEK VIR OPSTEL – HUISTAAL [50 PUNTE]

Kriteria		Uitsonderlik 28–30	Knap 22–24	Gemiddeld 16–18	Elementêr 10–12	Onvoldoende 4–6
INHOUD & BEPLANNING (Respons en idees) Organisering van idees vir beplanning; Bewustheid van doel, gehoor en konteks 30 PUNTE	Hoë vlak	-Respons is uitsonderlik/treffend en bo verwagting -Idee is intelligent, volwasse en stem leser tot nadenke -Uitsonderlike organisasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons baie goed; getuig van vaardigheid -Idee heeltemal relevant, interessant en lewer bewys van volwassenheid -Organisasie baie goed en samehangend, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons bevredigend -Idee redelik samehangend en oortuigend -Redelike organisasie en redelik samehangend, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Wisselvallige samehang in respons -Idee onduidelik, nie oorspronklik nie -Min bewys van organisasie en samehang	-Respons heeltemal irrelevant -Idee deurmekaar en nie op onderwerp gefokus nie -Vaag en herhalend -Geen organisasie nie en is onsamehangend
		Lae vlak	25–27	19–21	13–15	7–9
	-Respons uitmuntend, maar uitsonderlik treffende eienskappe van 'n opstel ontbreek -Idee intelligent en volwasse -Knap organisasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot		-Respons goed; getuig van vaardigheid -Idee relevant, interessant -Organisasie goed en samehangend, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons bevredigend, maar verval soms in onduidelikheid -Idee redelik samehangend en oortuigend -'n Mate van organisasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons is grootliks irrelevant. -Idee begin los staan en kan verwarrend wees -Skaars 'n bewys van organisasie en samehang	-Geen poging aangewend om in ooreenstemming met onderwerp te wees nie -Heeltemal irrelevant en ontoepaslik -Deurmekaar en geen fokus nie

ASSESSERINGSRUBRIEK VIR OPSTEL – HUISTAAL [50 PUNTE] (vervolg)

Kriteria		Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
TAAL, STYL & REDIGERING Toon, register, styl en woordeskat is geskik vir doel/effek en konteks; Woordkeuse; Taalgebruik en konvensies, punktuasie, grammatika, spelling 15 PUNTE	Hoë vlak	14–15	11–12	8–9	5–6	0–3
		-Toon, register, styl en woordeskat hoogs gepas vir doel, gehoor en konteks -Taalgebruik getuig van vertroue, indrukwekkend -Toon retories treffend en effektief -Grammatika en spelling feitlik foutvry -Knap gedaan	-Toon, styl, register en woordeskat baie gepas vir doel, gehoor en konteks -Taalgebruik effektief en 'n deurlopende gepaste toon word gebruik -Grammatika en spelling grootliks foutvry -Baie goed gedaan	-Toon, register, styl en woordeskat gepas vir doel, gehoor en konteks -Gepaste taalgebruik om betekenis oor te dra -Toon is gepas -Retoriese middele gebruik om betekenis te versterk	-Toon, register, styl en woordeskat minder gepas vir doel, gehoor en konteks -Taalgebruik baie basies -Toon en woordkeuse skaars toepaslik -Baie beperkte woordeskat	-Taal onverstaanbaar -Toon, register, styl en woordeskat nie gepas vir doel, gehoor en konteks nie -Woordeskat so beperk dat dit onmoontlik is om sin te maak
	Lae vlak	13	10	7	4	
		-Taalgebruik uitstekend en toon is retories effektief -Grammatika en spelling feitlik foutvry -Baie goed tot knap gedaan	-Taalgebruik toepaslik en oor die algemeen effektief -Toon gepas en effektief -Enkele foute in grammatika en spelling -Goed gedaan	-Voldoende taalgebruik, maar teenstrydighede word opgemerk -Toon oor die algemeen gepas en beperkte gebruik van retoriese middele	-Taalgebruik onvoldoende -Weinig indien enige sinsverskeidenheid -Woordeskat baie beperk	
STRUKTUUR Kenmerke van teks; Paragraafontwikkeling en sinskonstruksie 5 PUNTE		5	4	3	2	0–1
		-Uitstekende ontwikkeling van onderwerp -Uitsonderlike detail -Sinne en paragrawe uitsonderlik gekonstrueer	-Logiese ontwikkeling van details -Samehangend -Sinne en paragrawe logies en toon variasie	-Relevante detail ontwikkel -Sinne en paragrawe goed gekonstrueer -Opstel maak nog sin	-Sommige punte geldig -Sinne en paragrawe foutief -Opstel maak nog effens sin	-Noodsaaklike punte ontbreek -Sinne en paragrawe foutief -Opstel maak nie sin nie

ASSESSERINGSRUBRIEK VIR TRANSAKSIONELE TEKSTE – HUISTAAL [25 PUNTE]

Kriteria	Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
INHOUD, BEPLANNING & FORMAAT	13–15	10–12	7–9	4–6	0–3
Respons en idees; Organisering van idees vir beplanning; Doel, gehoor, kenmerke/konvensies en konteks 15 PUNTE	-Respons uitsonderlik, bo verwagting -Idee intelligent en volwasse -Grondige kennis van kenmerke van die soort teks -Skryfwerk behou fokus -Samehang in inhoud en idees -Idee behoorlik uitgebrei met detail wat die onderwerp ondersteun -Gepaste en akkurate formaat	-Respons baie goed en demonstreer goeie kennis van kenmerke van die soort teks -Behou fokus – geen afwyking nie -Samehang in inhoud en idees; baie goed uitgebrei met detail wat die onderwerp ondersteun -Gepaste formaat met onbeduidende foute	-Respons voldoende en toon voldoende kennis van kenmerke van die soort teks -Nie heeltemal gefokus nie – enkele afwykings -Redelike samehang in inhoud en idees -Sommige detail ondersteun die onderwerp -Formaat oorwegend gepas, maar met enkele foute	-Basiese respons toon geringe kennis van kenmerke van die soort teks -Aanduiding van fokus, maar met afwykings -Inhoud en idees nie altyd samehangend nie -Min detail ondersteun die onderwerp -Nodige reëls van formaat vaagweg toegepas -Kritiese foute begaan	-Respons toon geen kennis van kenmerke van die soort teks nie -Betekenis onduidelik met groot afwyking -Geen samehang in idees en inhoud nie -Baie min detail ondersteun die onderwerp -Nodige reëls van formaat nie toegepas nie
TAAL, STYL & REDIGERING	9–10	7–8	5–6	3–4	0–2
Toon, register, styl, doel/effek, gehoor en konteks; Taalgebruik en konvensies; Woordkeuse; Punktuasie en spelling 10 PUNTE	-Toon, register, styl en woordeskat hoogs geskik vir doel, gehoor en konteks -Grammatika akkuraat en goed gekonstrueer -Feitlik foutloos	-Toon, register, styl en woordeskat baie geskik vir doel, gehoor en konteks -Grammatika oor die algemeen korrek en goed gekonstrueer -Baie goeie woordeskat -Oorwegend foutloos	-Toon, register, styl en woordeskat is geskik vir doel, gehoor en konteks -Enkele grammatikafoute -Voldoende woordeskat -Foute belemmer nie betekenis nie	-Toon, register, styl en woordeskat minder geskik vir doel, gehoor en konteks -Grammatika onakkuraat met etlike foute -Basiese woordeskat -Betekenis belemmer	-Toon, register, styl en woordeskat stem nie ooreen met doel, gehoor en konteks nie -Besaa met foute en verward -Woordeskat nie geskik vir doel nie -Betekenis ernstig belemmer